

Н. В. Муқан
Л. В. Дольнікова

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА/ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Національний університет «Львівська політехніка»

Анотація

Висвітлено підходи та засоби підвищення мотивації вивчення педагогічних дисциплін для студентів освітнього рівня бакалавр спеціальності «Професійна освіта/цифрові технології». Встановлено чинники підвищення мотивації вивчення педагогічних дисциплін бакалаврами спеціальності «Професійна освіта/цифрові технології», запропоновано авторську методику формування змістового компонента вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності та основи педагогіки»

Ключові слова: мотивація; чинники мотивації; педагогічні дисципліни; викладач комп'ютерних дисциплін; фахова спрямованість.

Abstract

The approaches and means of increasing the motivation for pedagogical disciplines study of bachelor's degree students of the speciality "Vocational Education / Digital Technologies" have been highlighted. The factors of motivation for pedagogical disciplines study of bachelor's degree students of the speciality "Vocational Education" increase have been determined. The authors' methods of the discipline "Introduction to the speciality and fundamentals of Pedagogics" content formation has been proposed.

Key words: motivation; motivational factors; pedagogical disciplines; computer sciences teacher; professional purposes.

Підготовка фахівців для галузі професійної освіти перебуває у пошуку нових підходів до формування контингенту майбутніх викладачів професійного навчання за різними спеціалізаціями. Виправданою є система підготовки педагогів за спеціальністю «Професійна освіта/цифрові технології». Проте, як свідчить аналіз конкурсного відбору, на цю спеціальність ідуть абітурієнти, які не мали бажання навчатись на педагогічній спеціальності, але не пройшовши по конкурсу на спеціальності ІТ, вони потрапили на спеціальність «Професійна освіта/цифрові технології» і ставлять собі за мету, відверто про це заявляючи, що не будуть працювати в сфері освіти, а тому дуже насторожено ставляться до педагогічної складової навчального плану підготовки. З досвіду авторів можемо стверджувати, що працювати з такими студентами є важко, оскільки до основної мети педагогічного процесу додається додаткова мета – сформувані позитивне, а надалі вмотивоване, відношення до вивчення педагогічних дисциплін.

Проблему підготовки сучасного конкурентоздатного викладача професійного навчання висвітлюють багато провідних вчених у галузі професійної освіти, акцентуючи основну увагу на профільній педагогічній складовій змісту підготовки, проте недостатньо досліджень щодо особливостей формування мотивації до вивчення педагогічних дисциплін зокрема саме в галузі підготовки викладача комп'ютерних дисциплін у закладах освіти. Нами проаналізовано багато наукових досліджень, які стосуються викладання педагогічних дисциплін магістрам непедагогічного профілю, але стосовно бакалаврів таких досліджень практично нема. Питання педагогічної складової в підготовці викладачів професійного навчання було центральним в дослідженнях таких науковців як С. В. Бурдіна, О. Н. Джуринаський, Н. С. Журавська, Н. І. Костін, Н. І. Мачинська, Н. Д. Нікандрова, Л. П. Пуховська, Ю. В. Сорокопуд та ін. У нашому дослідженні ми поставили собі за мету обґрунтувати підходи та виокремити засоби підвищення мотивації вивчення педагогічних дисциплін бакалаврами спеціальності «Професійна освіта/цифрові технології» на прикладі вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності та основи педагогіки». Відомо, що негативна ситуація

соціального престижу педагогічної професії спостерігається кожним здобувачем середньої освіти у процесі навчання в школі, а тому не дивно, що вибір професії педагога абітурієнтами здійснюється або за покликанням або просто за можливістю вступу до закладу вищої освіти, щоб отримати диплом. Ті, хто чітко вмотивований на педагогічну професію, обирають педагогічні заклади освіти, а всі решта прагнуть престижного фаху чи блискавичної кар'єри і вони, як правило, оминають педагогічні спеціальності, але в силу певних причин потраплять на спеціальність, яка дає право отримати кваліфікацію бакалавра з цифрових технологій, викладача комп'ютерних дисциплін. На цьому шляху на перше місце виходить формування позитивної мотивації вивчення педагогічних дисциплін, що вимагає розроблення підходів та вимог до інформаційної та адаптивної компетентності педагога. Треба зазначити, що безпосередній вплив на формування позитивної мотивації до вивчення педагогічних дисциплін має особистість самого педагога. Викладачеві педагогічної дисципліни на першому курсі в організованні навчального процесу необхідно дуже стримано, але переконливо своїми діями, формувати позитивне ставлення до професії педагога, демонструючи професіоналізм у налагодженні педагогічної взаємодії, педагогічну компетентність і педагогічну майстерність. Саме тут педагог має орієнтуватись на діяльнісні та інноваційні методи роботи в аудиторії, на відмову від старих методів, на заміну їх активними методами навчання. Необхідно глибоко осучаснити курси педагогічних дисциплін на основі використання наукових досягнень

Формування позитивної мотивації вивчення педагогічних дисципліни студентами спеціальності «Професійна освіта/цифрові технології» шляхом запровадження інноваційних підходів, на нашу думку, є довготривалим і складним процесом формування мотиву. Встановлено, що результативність процесу оволодіння педагогічними знаннями і вміннями залежить від сформованої навчальної мотивації студентів і змістово-оперативних характеристик мотиваційної діяльності. Варто зазначити, що для студента освітнього рівня бакалавр спеціальності «Професійна освіта/цифрові технології» така мотивація на початковому етапі є дуже низькою, бо, як зазначають самі студенти, вони не бачать себе педагогами в майбутньому. Викладач визначає свою професійну ціль забезпечити реалізацію змісту навчальної дисципліни і отримати якісні результати відповідно до цілей і змісту вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності та основи педагогіки». Нами встановлено, що чинниками підвищення мотивації вивчення курсу «Вступ до спеціальності та основи педагогіки» є організування проведення занять всіх організаційних форм навчання на основі інноваційних підходів, серед яких, на нашу думку, найбільш ефективними є такі: *використання інтегративного підходу, метою якого є орієнтація студентів на історичні аспекти становлення педагогічної науки загалом і комп'ютерної освіти зокрема*: основними чинниками найбільшого впливу на формування у студентів позитивних мотивів вивчення педагогічних дисциплін вважаємо:

- демократичну поведінку педагога в суб'єкт-суб'єктних відносинах учасників педагогічного процесу та активна співпраця між ними, де студент виступає не тільки як споживач, а й як джерело інформації, а викладач не тільки як авторитарний носій інформації, а й як консультант;
- новизну й актуальність змісту навчального матеріалу і методів його вивчення;
- фахове спрямування вивчення педагогічної дисципліни шляхом використання міжпредметних зв'язків;
- об'єктивний і своєчасний контроль за навчально-пізнавальною роботою студентів та оптимальне оцінювання результатів навчання;
- індивідуальне й диференційоване навчання.

Для того щоб зацікавити бакалаврів спеціальності «Професійна освіта/цифрові технології» процесом і результатами своєї праці ми пропонуємо застосовувати в навчанні педагогічних дисциплін особистісно-орієнтовані проблемні завдання різного рівня, взаємонавчати та взаємоперевіряти студентів у динамічних парах, спільно з вихованцями виконувати творчі завдання, циклічно вибудовувати навчання з періодами аналітичної роботи та формування мовленнєвої діяльності, моделювати предметний та соціально-психологічний контексти фахової діяльності, залучати студентів до науково-дослідного процесу тощо. У цьому контексті на перших практичних заняттях пропонуємо студентам:

- підготувати аналіз їх попереднього вивчення комп'ютерних дисциплін у закладі середньої освіти;
- написати есе на тему: «Чи достатньо я оволодів комп'ютерною технікою у школі», «Чого я очікую від навчання в Університеті», «Чому фахівці з комп'ютерних технологій не хочуть бути педагогами»;

- взяти участь у дискусії «Комп'ютерна освіта в Україні і шляхи її покращення».

Важливими чинниками підвищення мотивації вивчення педагогічних дисциплін є також обґрунтування фахової компетентності викладача комп'ютерних дисциплін та готовність його до педагогічно-професійної діяльності, розроблення змістового науково-методичного забезпечення навчальних дисциплін. Підготовка методичних матеріалів до проведення практичних занять і діяльнісні інноваційні підходи до їх організування є основними засобами у нашій діяльності щодо організування, визначення змісту та проведення практичних занять з дисципліни «Вступ до спеціальності та основи педагогіки». Враховуючи можливості студентів, ми будемо зміст практичних занять на проблемному підході, що базується на інтеграції педагогічної і професійної складових, про що зазначалось вище. Всі практичні роботи повністю орієнтовані на фахову спрямованість майбутньої діяльності. Під час підготовки аналізу системи освіти в Україні і світі їм пропонується робити порівняльний аналіз саме особливостей підготовки ІТ-фахівців для освітньої галузі в Україні і за кордоном. Заслуховування проводиться у формі конференції, де модератором може виступати як викладач так і студент, що визначається індивідуальними особливостями студентів групи, їхніми міжособистісними стосунками тощо. Ми практикуємо участь викладача педагогіки у представленні лекції на тему з фахової дисципліни, яку пропонують студенти. Цікавими є представлені студентами фахові рецензії лекцій їхніх викладачів з різних дисциплін і проведених практичних занять. Підсумковим практичним заняттям є практична робота на тему «Професія педагога комп'ютерних дисциплін: за чи проти». Проведене педагогічне спостереження дає підстави стверджувати, що показниками сформованості мотивації вивчення педагогічних дисциплін є бажання оволодіти компетентностями цієї дисципліни, зацікавленість категоріальним апаратом педагогіки, фаховий мотиваційний інтерес до обраного напрямку підготовки, визначеність у майбутньому професійному виборі, особистість педагога, його активність, єдність пізнавальної мотивації суб'єктів навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Болубаш Н. М. Формування педагогічної компетентності магістрантів ІТ спеціальностей засобами освітніх інформаційних технологій. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 71, №3. С. 70-91.
2. Матвієнко О. В., Цивін М. Н. Мотиваційна компонента у педагогічній підготовці магістрантів непедагогічних спеціальностей. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. 2016. Вип. 253. С. 168-174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2016_253_30 2016 (дата звернення: 05.04.2020).
3. Мачинська Н. І. Педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю. Львів : ЛьвДУВС, 2013. 416 с.
4. Михайлюк І. Р. Педагогічні умови та модель формування готовності до педагогічної діяльності магістрів технічного спрямування. *Вісник Національної академії державної прикордонної служби України*. 2010. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2019_3_9 (дата звернення: 07.04.2020).
5. Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи: монографія / Керівн. авт. кол. Н.В. Гузій. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 432 с.
6. Яремчук Н. Психолого-педагогічні компетенції як складова професійної підготовки фахівців непедагогічних спеціальностей. *Вісник Львівського університету*. Серія педагогічна. 2016. Вип. 30. С. 119-128.

Мукан Наталія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний «Львівська політехніка», Львів, e-mail: nataliya.v.mukan@lpnu.ua.

Дольнікова Любов Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, Національний «Львівська політехніка», Львів, e-mail: lubov.v.dolnikova@lpnu.ua.